

Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky

Témy rigorózných prác

2023/2024

1. Technické vzdelávanie na primárnom stupni základnej školy

Hlavným cieľom rigorózneho výskumu je empirický výskum zameraný na analýzu súčasného stavu, na hľadanie príčin, definovanie indikátorov a na zisťovanie faktorov, ktoré pozitívne vplyvajú na rozvoj technického myslenia, technickej tvorivosti, rozvoj zručnosti a na pozitívny vzťah žiakov k technickému vzdelávaniu na primárnom stupni školy. Pre splnenie cieľa bude slúžiť analýza, komparácia a interpretácia zistení, získaných kvalitatívnymi a kvantitatívnymi výskumnými procedúrami, ale aj možnosť využitia akčného výskumu v škole.

2. Problematika frazeológie v primárnom vzdelávaní

Práca bude zameraná na využívanie frazeologických jednotiek v edukačnom procese na prvom stupni základnej školy. Výskumná časť obsahne analýzu koncepcie učebných textov v učebniciach slovenského jazyka využívajúcich frazeologické jednotky a zistenie názorov učiteľov na funkčnú prácu s nimi. Aplikatívna časť práce bude obsahovať súbor vlastných námetov a textov.

3. Suprasegmentálne javy v rozvíjaní komunikatívnych kompetencií

Práca bude vychádzať z teoretických koncepcií predmetu slovenský jazyk s cieľom analýzy prozodických vlastností v rečovom prejave učiteľa a žiaka. Výskumná časť bude zameraná na potenciál rozvíjania komunikatívnych kompetencií z pohľadu pedagogického pôsobenia učiteľa. Výstupom analýzy bude zostavenie didaktického programu zameraného na nácvik suprasegmentálnych javov.

4. Interakcia a komunikácia v systéme Flandersovho indexu direktivity a jej motivačné aspekty

Práca bude vychádzať z analýzy komunikácie a interakcie v primárnom vzdelávaní v kontexte komunikačnej koncepcie výučby materinského jazyka. Aplikatívna časť bude zameraná na implementáciu komunikačných aktivít zameraných na nácvik pozorného počúvania a rozvíjania verbálneho prejavu žiaka. Cieľom výskumnej časti práce je spracovať, zostaviť a analyzovať didaktický program, ktorý bude realizovaný v mestských a vidieckych školách v konkrétnom ročníku primárneho vzdelávania. Výskum bude realizovaný prostredníctvom Flandersovho pozorovacieho systému v modifikovanej podobe. Cieľom je zistiť úroveň komunikácie a interakcie v triede, učiteľov direktívny alebo nedirektívny štýl výučby a proporciu učiteľovej reči počas vyučovacieho procesu.

5. Komparácia implementácie prvkov regionálnej výchovy do primárneho vzdelávania na Slovensku a vo vybranom štáte EÚ

Rigorózna práca má teoreticko-empirický charakter. Cieľom práce je vymedziť teoretické východiská problematiky regionálnej výchovy so zreteľom na primárne vzdelávanie. V empirickej časti je cieľom práce zmapovať a porovnať situáciu na vybraných základných školách z hľadiska implementácie prvkov regionálnej výchovy do edukačného procesu na Slovensku a vo vybranom štáte EÚ.

6. Otázky na hodinách prírodovedy

Kladenie otázok na hodinách prírodovedy sa zdá byť jednoduchou témou. Učitelia však otázky klásť nevedia. Práca má empirický charakter, je kvalitatívny a zachytáva činnosť vybranej skupiny učiteľov na hodinách prírodovedy. Základný výskumný nástroj je pozorovanie a následná podrobná analýza hodín prírodovedy.

7. Detské portfólio ako diagnostický nástroj učiteľa

Práca bude mať teoreticko-empirický charakter. Súčasťou práce učiteľa primárnej školy je i hľadanie vhodných nástrojov, ktoré by mu mohli pomôcť v procese diagnostikovania. V práci bude predstavené a analyzované detské portfólio ako jedna z možností aktívneho diagnostikovania na hodinách prírodovedy (alebo matematiky). Súčasťou bude návrh úloh vhodných na implementáciu do vyučovania prírodovedy (alebo matematiky) vo vybratom ročníku ZŠ.

8. Priestorová predstavivosť a jej rozvíjanie v primárnom vzdelávaní

Práca bude orientovaná teoreticko-empiricky s cieľom zistiť aktuálnu situáciu spojenú s rozvíjaním priestorovej predstavivosti, využívanými prostriedkami a analýzou ich frekvencie a efektivity. Zároveň navrhnúť a overiť v praxi metódy a prostriedky, ktoré prispejú k upevneniu poznatkov spojených s priestorovými predstavami. Môže byť orientovaná na priestorové útvary a prácu s nimi, alebo napríklad orientáciu v priestore. Daná problematika je v praxi zanedbávaná. Prínosom práce môže byť portfólio aktivít, ktoré konkrétne pomôžu učiteľovi vhodne a jednoducho rozvíjať tento dôležitý prvok základných kompetencií žiaka, ktoré využije v bežnom živote.

9. Kontrola a hodnotenie výsledkov žiakov primárneho vzdelávania v matematike

Cieľom práce je opísať spôsoby kontroly a hodnotenia výsledkov žiakov primárneho vzdelávania vo vyučovaní elementárnej matematiky a vypracovať prípadovú štúdiu učiteľa elementárnej matematiky s analýzou využívaných spôsobov kontroly a hodnotenia vo vyučovaní matematiky a ich vplyvu na motiváciu a postoje žiakov.

10. Rozvíjanie digitálnej gramotnosti v predmete ... (matematika) v ... ročníku v základnej škole

Práca bude teoreticko-praktická. Od autora sa očakáva, že navrhne konkrétne možnosti, ako rozvíjať digitálnu gramotnosť u žiakov v rámci ním zvoleného predmetu. Návrhy následne overí v praxi.

11. Efektivita vyučovania informatickej výchovy v primárnom vzdelávaní

Práca bude mať výskumný charakter. V teoretickej časti bude vychádzať zo základných pedagogických dokumentov platných na Slovensku, ktoré bude komparovať so zahraničím. Výskumná časť bude zameraná na aktuálny stav vyučovania informatickej výchovy (dotazníková metóda, interview, pozorovanie) a na základe výsledkov navrhne konkrétne možnosti, ako zvýšiť kvalitu jej vyučovania.

12. Mediálna výchova a jej poslanie v primárnom vzdelávaní

RP bude orientovaná v teoretickej časti na problematiku pôsobenia masmédií na osobnosť žiaka mladšieho školského veku a reálny stav vyučovania mediálnej výchovy v primárnom vzdelávaní. Výskumná časť bude orientovaná na zistenie realizácie mediálnej výchovy v súčasnosti (výskumné metódy: interview, pozorovanie, možný dotazník). Na základe výsledkov výskumu sa v práci budeme zameriavať na dôležitosť mediálnej výchovy v primárnom vzdelávaní a navrhne konkrétne možnosti zefektívnenia jej realizácie na 1. stupni ZŠ.

13. Slovenská autorská rozprávka po roku 1989 v primárnom vzdelávaní

So slovenskou autorskou rozprávkou po roku 1989 vstupujú do slovenskej literatúry pre deti a mládež mnohí významní autori. Práca sa bude orientovať na analýzu a interpretáciu zvolených literárnych textov s dôrazom na tematické zameranie literárnych diel a na ich využitie v primárnom vzdelávaní. Výskumná časť práce bude obsahovať analýzu daného obdobia a jednotlivých textov a aplikačná časť súbor vlastných námetov v podobe pracovného zošita, ktorý bude obsahovať úlohy vhodné na literárnu výchovu v primárnom vzdelávaní a bude využívať skúmané texty.

14. Aplikácia multikultúrnej výchovy do edukačného procesu v primárnom vzdelávaní

Rigorózna práca je zameraná na riešenia otázok prierezovej tematiky. V teoretickej i empirickej rovine sa autor zaoberá riešením a aplikáciou multikultúrnej výchovy v primárnom vzdelávaní. Autor si vyberie konkrétny ročník a vybranú tému aplikuje do rôznych premetov v danom ročníku 1. st. základnej školy.

15. Plošné výtvarné techniky v ľudovej kultúre ako zdroj inšpirácie pre tvorivé aktivity uplatniteľné na 1. stupni ZŠ

Práca charakterizuje ľudovú ornamentiku, symbol a znak v ľudovej kultúre a jej možné didaktické presahy a uplatnenie vo vyučovaní výtvarnej výchovy na 1. stupni ZŠ. Analyzuje oblasť plošných výtvarných techník pri ktorých je možné využívať inšpiračné momenty ľudovej ornamentiky a umenia. Praktickú časť tvorí kvalitatívny výskum využívajúci metódy analýzy, hĺbkového interview a focusových skupín, ktoré sú zamerané na konkrétne využívanie prvkov ľudovej kultúry v edukačnom procese.

16. Súčasná maliarska tvorba ako zdroj inšpirácie pre plošné výtvarné techniky uplatniteľné na 1. stupni ZŠ

Práca charakterizuje súčasnú maliarsku tvorbu a jej možné uplatnenie a didaktické postupy vo vyučovaní výtvarnej výchovy na 1. stupni ZŠ. Analyzuje oblasť plošných výtvarných techník pri ktorých je možné využívať inšpiračné momenty moderného maliarstva. Praktickú časť tvorí kvalitatívny výskum využívajúci metódy analýzy, hĺbkového interview a focusových skupín, ktoré sú zamerané na konkrétne využívanie prvkov moderného maliarstva v edukačnom procese.

17. Komparatívna analýza vzdelávacích programov v zahraničí so zreteľom na výchovu prostredníctvom ľudovej kultúry (na príkladoch vzdelávacích programov v Srbsku, Čiernej Hore, Macedónsku, Chorvátsku, Ukrajine)

Práca analyzuje systém vzdelávania v konkrétnej krajine so zreteľom na uplatňovanie prvkov ľudovej kultúry v edukačnom procese. Podrobne skúma jednotlivé vyučovacie predmety spolu s ich medzipredmetovými súvislosťami a presahmi. Praktickú časť tvorí kvalitatívny výskum využívajúci metódy analýzy, hĺbkového interview a focusových skupín, ktoré sú zamerané na konkrétne využívanie prvkov ľudovej kultúry v edukačnom procese.

18. Obezita ako limitujúci faktor pohybovej aktivity u žiakov v primárnom vzdelávaní

V rigoróznej práci sa autor bude zaoberať problematikou obezity ako limitujúcim faktorom pohybovej aktivity žiaka primárneho veku. Zisťovaním spektra pohybovej činnosti v rámci voľného času a záujem o ňu. Jeho stravovacími návykmi v školskom i mimoškolskom prostredí. Cieľom rigoróznej práce je dotazníkovou metódou, somatickými meraniami, obvodovým indexom, zistiť preferovaný životný štýl u žiaka v primárnom vzdelávaní. Vyhodnotiť získané empirické údaje.

19. Vplyv psychomotorických hier na rozvoj základných lokomócií a nelokomočných pohybových zručností u žiakov v primárnom vzdelávaní

Rigorózna práca sa zaoberá zisťovaním a hodnotením vplyvu psychomotorických hier žiakov v primárnom vzdelávaní. Taktiež hry s kompenzačným účinkom. Jedná sa o longitudinálny dvojskupinový výskum s obsahom výučby zameraným na rozvoj základných lokomócií a nelokomočných pohybových zručností u žiakov. Skúmaných probandov podrobíme vstupným a výstupným meraniam. Na zisťovanie použijeme metódu pozorovania, odborného posudzovania, matematicko– štatistickými metódami a logickými postupmi sa vyhodnotia získané empirické údaje z longitudinálneho dvojskupinového výskumu.

20. Efektivita vyučovacieho procesu telesnej a športovej výchovy v primárnom vzdelávaní

Rigorózna práca sa zaoberá zisťovaním a hodnotením efektivity vyučovacieho procesu telesnej a športovej výchovy v primárnom vzdelávaní. Jedná sa o prierezový výskum na viacerých školách, ktorého cieľom je odhaliť a riešiť chyby učiteľa pri výučbe TŠV. Jedná sa o organizačné i metodické pochybenia. Vzájomne porovnať viaceré namerané výsledky. Problematiku konfrontovať so štátnym vzdelávacím programom.

Na zisťovanie použijeme metódu pozorovania, chronometráž, komparácia. Matematicko – štatistickými metódami a logickými postupmi sa vyhodnotia získané empirické údaje z prierezového výskumu.

21. Vplyv kooperatívnej výučby na sociálne zručnosti žiakov

Téma rigorózneho práce má interdisciplinárny charakter, vychádza z potreby orientovať výchovno-vzdelávací proces na aktívne angažovanie sa žiaka do procesu učenia. Kooperatívne učenie, ktoré je vnímané ako koncepcia vzdelávania, organizačná forma, ale aj metóda výučby, umožňuje žiakovi nielen byť aktívny v procese poznávania, ale zároveň obohacuje žiakov o sociálny rozvoj. V tomto zmysle je práca zameraná na aplikáciu postupov kooperatívneho vyučovania do konkrétnej edukačnej reality s dosahom na rozvoj kvality sociálnych kompetencií žiakov.

22. Rozvíjanie spoločenskovedného poznávania detí mladšieho školského veku prostredníctvom zážitkového učenia

Rigorózna práca bude mať teoreticko-praktický charakter a bude sa zaoberať problematikou primárneho spoločenskovedného vzdelávania. Hlavným cieľom práce bude determinovať teoretické východiská spoločenskovedného vzdelávania a projektovať výučbu spoločenskovedných predmetov na 1. stupni ZŠ s implementáciou zážitkových metód. Autor práce bude konkrétne návrhy vyučovacích hodín a didaktické aktivity podporujúce rozvíjanie spoločenskovedného poznávania analyzovať a hodnotiť ich prínos.

23. Rozvíjanie vyšších kognitívnych funkcií v prírodovednom vzdelávaní ako predpoklad zvyšovania úrovne kritického myslenia

V súčasnosti je jedným z dôležitých cieľov moderného vyučovania rozvíjanie kritického myslenia žiakov prostredníctvom inovatívnych metód a stratégií. V teoretickej časti rigoróznejšej práce bude cieľom syntetizovať teoretické poznatky v oblasti rozvíjania vyšších kognitívnych funkcií v primárnom prírodovednom vzdelávaní. Výskumnú časť bude autor orientovať na analýzu výkonových štandardov z predmetu Prírodoveda vo vzťahu k požiadavkám na rozvíjanie vyšších kognitívnych funkcií a návrh súboru aktivít s rozpracovaným didaktickým portfóliom, ich výskumné overenie a zistenie vplyvu na rozvoj kritického myslenia detí mladšieho školského veku.

24. Využitie pohybových hier počas hodín matematiky na rozvoj matematickej gramotnosti

Cieľom práce je navrhnúť pohybové hry a aktivity, ktoré je možné realizovať počas hodín matematiky, a počas ktorých si budú žiaci rozvíjať matematickú gramotnosť. Navrhnuté pohybové hry budú následne overené v základných školách. V práci autor uvedie analýzu, ako sa prostredníctvom konkrétnej pohybovej hry u žiakov rozvíjala matematická gramotnosť.

25. Stratégie riešenia matematických úloh žiakmi vyučovanými a nevyučovanými Hejného metódou

Cieľom práce je analyzovať žiacke riešenia vybraných matematických úloh z hľadiska využitých stratégií a následne komparovať stratégie riešenia žiakov na základe toho, či boli alebo neboli vyučovaní Hejného metódou. V závere autor zhodnotí, či stratégia riešenia matematických úloh závisí od metódy, ktorou sú žiaci vyučovaní. Autor tiež môže zhodnotiť, ktoré riešenia žiakov boli tvorivejšie a môže vyzdvihnúť netradičné riešenia. Jednotlivé riešenia úloh je vhodné doplniť aj o žiacke vyjadrenia, aby bol celý postup riešenia jasný.

26. Didaktické problémy v telesnej a športovej výchove

Vývoj, úlohy, predmet a obsah skúmania v didaktike telesnej výchovy. Štruktúra didaktiky telesnej výchovy a jej vzťah k iným odborom. Problematika didaktiky telesnej výchovy ako vyučovacieho predmetu v príprave telovýchovných pedagógov.

27. Moduly vzdelávania v predmete telesná a športová výchova

Charakteristika obsahu jednotlivých modulov vzdelávania v predmete telesná a športová výchova - zdravie a jeho poruchy, zdravý životný štýl, telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť, športové činnosti pohybového režimu.

28. Analýza telesnej zdatnosti a zdravia v podmienkach primárnej edukácie

Zameranie telesnej výchovy v primárnej edukácii na telesné, funkčné a pohybové zdokonaľovanie. Upevňovanie zdravia, zdravotne orientovanej zdatnosti a pohybovej výkonnosti. Vzdelávací štandard a jeho základné časti: Zdravie a zdravý životný štýl, Telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť, Športové činnosti pohybového režimu.

29. Mediálna gramotnosť v kultúre konvergencií a v reflexii edukantov primárneho vzdelávania

V dnešnom čase sa stále častejšie hovorí o potrebe kvalifikovane pripraviť spotrebiteľov na používanie médií. Osobitne naliehavou je realizácia tejto potreby (zvyčajne označovanej pojmom mediálna gramotnosť) u najrizikovejšej časti mediálneho publika – teda u detí a mládeže. Ambíciou rigorózneho práce je preto predstaviť peripetie, ktoré ovplyvňovali a ovplyvňujú dnešnú podobu elektronických mediálnych textov – peripetie sociokultúrne a semiotické, podmienené konkrétnym časom a priestorom, peripetie legislatívne. Dôležitým interpretačným zdrojom takého prístupu (s príslušným semiotickým a kulturologickým podložením) je predstavenie nových produkčno-recepčných modelov súčasných textov elektronických médií s dôrazom na koncept mediálnej textúry ako základného environmentu dnešnej mediálnej prevádzky a mediálneho presetu ako základnej metódy jej realizácie.

30. Integratívny prístup v edukácii – nová výzva rozvoja kreativity edukantov

21. storočie prináša mnohé zmeny v každej oblasti spoločenského diskurzu, a je preto samozrejmé, že táto skutočnosť nachádza svoj odraz aj v systéme výchovy a vzdelávania. Po ére rôznych alternatívnych postupov vo vyučovaní, ako aj alternatívneho obsahu a foriem do popredia vystupujú čoraz nástojčivejšie predovšetkým otázky spojené s problematikou integrovaného vyučovania, integratívnych postupov vo vyučovaní. Rigorózna práca má ambíciu zistiť súčasný stav predmetnej problematiky v edukačnej realite.

31. Strofické tance v primárnom vzdelávaní

Práca analyzuje možnosti využívania strofických tancov vo výchovno-vzdelávacom procese na 1. stupni ZŠ. Zameriava sa na skupinu tancov s ustálenými motivickými väzbami a ich implementáciu do edukačnej reality primárneho vzdelávania (napr. Mojše, Kuri krik, Valcer a pod. Podľa zvolenej tanečnej lokality). Praktickú časť tvorí kvalitatívny výskum využívajúci metódy analýzy, hĺbkového interview a focusových skupín, ktoré sú zamerané na konkrétne využívanie prvkov ľudovej tanečnej kultúry v edukačnom procese.

32. Tance novouhorského štýlu a ich uplatnenie v primárnom vzdelávaní

Práca analyzuje možnosti využívania tancov novouhorského štýlu vo výchovno-vzdelávacom procese na 1. stupni ZŠ. Zameriava sa na skupinu zvolených tancov a ich implementáciu do edukačnej reality primárneho vzdelávania (Podľa zvolenej tanečnej lokality). Praktickú časť tvorí kvalitatívny výskum využívajúci metódy analýzy, hĺbkového interview a focusových skupín, ktoré sú zamerané na konkrétne využívanie prvkov ľudovej tanečnej kultúry v edukačnom procese.

33. Tradičné ľudové remeslá vybraného regiónu v kontexte primárneho vzdelávania

Cieľom práce je vymedziť a objasniť teoretické východiská problematiky materiálnej ľudovej kultúry so zameraním na tradičné ľudové remeslá vybraného regiónu a analyzovať ich využitie v edukačnom procese v primárnom vzdelávaní. Cieľom empirickej časti práce je zistiť úroveň a kvalitu pripravenosti (vedomosti, postoje, zručnosti) učiteľov a žiakov primárneho vzdelávania v oblasti tradičných ľudových remesiel. Výskumné nástroje: dotazníky, pozorovanie, interview, metóda analýzy.

34. Rozvíjanie environmentálnej gramotnosti žiakov v kontexte primárneho vzdelávania

Cieľom práce je vymedziť a objasniť teoretické východiská environmentálnej výchovy a environmentálnej gramotnosti a analyzovať možnosti a stratégie jej rozvíjania (možnosti rozvoja vedomostí, postojov a zručností žiakov) so zreteľom na primárne vzdelávanie. Cieľom empirickej časti práce je zmapovať aktuálnu situáciu a stav súčasného environmentálneho vzdelávania na 1. stupni základných škôl, navrhnúť možnosti rozvíjania kompetencií žiakov v tejto oblasti a experimentálne ich overiť v edukačnej praxi.

35. Vzdelávanie žiakov z minority cez kultúrne povedomie v primárnom vzdelávaní

Práca je zameraná na žiakov z minoritného prostredia. Po zapracovaní kultúrnych prvkov do edukačného procesu zvyšovať školskú úspešnosť u žiakov. Rigorózna práca má teoreticko-empirický charakter.

36. Model ITV ako spôsob osvojovania si kľúčových kompetencií v primárnom vzdelávaní

Hlavnými cieľmi v primárnom vzdelávaní je rozvinúť kľúčové spôsobilosti žiakov v primárnom vzdelávaní. Kľúčové kompetencie majú nadpredmetový charakter a vzájomne sa prelínajú, preto je model ITV systém S. Kovalíkovej zaujímavým riešením v praxi. Ich rozvoj začína už v predprimárnom vzdelávaní a dotvára sa v priebehu života. V primárnom vzdelávaní by sme mali brať do úvahy možnosti primeraného dosiahnutia v danom období žiaka v teoretickej a empirickej rovine.

37. Mária Montessori a jej odkaz pre súčasnú edukáciu v primárnom vzdelávaní

Model pedagogiky M. Montessori je odlišný od tradičnej školy ako ju poznáme. Autor by sa mal zamerať na princípy M. Montessorri a hľadať ich využitie v súčasnej pedagogike. Práca je teoreticko-empirická, kde si autor môže špecifikovať užšie zameranie, či už cez prostredie, materiál, popr. zdravá komparácia, ktorá dáva žiakovi pomocnú ruku pri dosahovaní vlastných i spoločných cieľov v edukačnom prostredí.

38. Rozvíjanie tvorivosti a tvorivého myslenia u žiakov v mladšom školskom veku

V práci bude potrebné rozpracovať v teoretickej rovine tvorivosť a rozvíjanie tvorivosti na báze prehľadovej štúdie domácich aj zahraničných autorov. V empirickej rovine výskumne bude spracovaná a štatisticky vyhodnotená problematika rozvíjania tvorivosti a tvorivého myslenia u žiakov mladšieho školského veku. Vlastný praktický vklad do skúmanej problematiky bude prínosom práce.

39. Technické a tvorivé myslenie u žiakov mladšieho školského veku

Rozpracovať v teoretickej rovine technické myslenie, tvorivosť, rozvíjanie technickej tvorivosti, technického a tvorivého myslenia v komparácií domácich a aj zahraničných autorov. V empirickej rovine výskumne spracovať a štatisticky vyhodnotiť problematiku rozvíjania technickej tvorivosti a technického tvorivého myslenia u žiakov mladšieho školského veku. Vlastný praktický vklad do skúmanej problematiky bude prínosom práce.

40. Výskyt a prevencia rizikového správania u žiakov prvého stupňa základnej školy

Pozornosť venovať súčasným názorom na problematiku rizikového správania žiakov prvého stupňa ZŠ z hľadiska výskytu, príčin a prevencie. Priblížiť názory domácich a zahraničných autorov. Realizovať vlastný empirický výskum. Analyzovať empirické zistenia a interpretovať ich. Spracovať záverečné zovšeobecnenia výsledkov výskumu a odporúčania pre školskú prax.

41. Vekové osobitosti a ďalšie špecifiká prevencie v materských školách

Pozornosť venovať súčasným názorom domácich a zahraničných autorov na problematiku prevencie rizikového správania v materských školách. Realizovať vlastný empirický výskum. Analyzovať empirické zistenia a interpretovať ich. Spracovať záverečné zovšeobecnenia výsledkov výskumu a odporúčania pre materské školy.